



Aan de gemeenteraad

Datum: B&W 1 november 2022

Gevraagd besluit:

Samenvattend stellen wij u voor:

1. Te besluiten om, met in achtneming van het advies van de Adviescommissie Aanwending Verkoopopbrengst Eneco, een bijdrage van maximaal € 11,25 mln aan een walstroominstallatie in de Cruise Terminal Rotterdam op de Wilhelminapier te dekken met de verkoopopbrengst Eneco.
2. Te besluiten om aan de gemeentelijke bijdrage voorwaarden te verbinden om na 5 jaar de mogelijkheden van het sneller of geheel terugbetalen van de gemeentelijke bijdrage te onderzoeken, waaronder de mogelijkheid van herfinanciering. Hiermee geeft u opvolging aan het advies van de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco om het revolverende karakter van de Eneco-middelen te ondersteunen.
3. Te besluiten om zeecruise aan de Wilhelminapier voor een voldoende lange periode te continueren zodat de bijdrage van de gemeente in de investering in de walstroominstallatie terug te verdienen is, waarbij het huidige inzicht is dat dit een looptijd is van 20 jaar vanaf moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie in 2024. Hiermee geeft u opvolging aan het advies van de Adviescommissie aanwending verkoopopbrengst Eneco om het politieke risico te mitigeren betreffende het voortbestaan van de Cruise Terminal als locatie voor zeecruise.

Waarom dit voorstel?/Waarom nu voorgelegd?

Dit voorstel is verbonden met het voorstel tot afdoening van de motie 'Walstroom voor cruiseschepen' (19bb13522) en met het bestendigen van de locatie voor de zeecruise op de Wilhelminapier tot 2044 of zoveel korter of langer dan nodig om de bijdrage van de gemeente in de investering in de walstroominstallatie terug te verdienen.



Relatie met het coalitieakkoord/collegewerkprogramma/eerder aangenomen moties en gedane toezeggingen:

- Toezegging 'Zeecruise - Vervoer' (19bb19222)
- Toezegging 'Zeecruise - Walstroom' (19bb19223)
- Motie 'Walstroom voor cruiseschepen' (19bb13522)
- Motie Koester wat je hebt (22bb4950)
- Motie Logiesbelasting wordt dagbelasting (22bb4946)
- Motie Resultaatverplichting aansluiting op walstroom (100%) (22bb4945)
- Motie Economische impact cruisesector in beeld (22bb495)

Toelichting:

Cruiseschepen horen van oudsher bij Rotterdam (Coalitieakkoord Eén Stad). Zeecruiseactiviteiten hebben een belangrijke imagowaarde voor Rotterdam en vormen een belangrijk icoon van de verbinding tussen stad en haven. Zeecruise vertegenwoordigt ook een economische waarde. Uit een in 2018 uitgevoerd onderzoek naar Cruise en Economie (Bijlage 2) volgt een totaal werkgelegenheidseffect van 296 FTE, waarvan 88 FTE directe werkgelegenheid in Rotterdam. Dit was op basis van 76 bezoekende zeecruiseschepen. In 2019, het laatste jaar voor corona, lag dit aantal op 101. Cruise Port Rotterdam verwacht dat het aantal calls de komende jaren zal groeien. De verwachte maximumcapaciteit is 150 schepen per jaar. In datzelfde onderzoek is berekend dat er in 2017 per schip 363.940 Euro aan bestedingen werden gedaan. Het gaat daarbij om bestedingen van passagiers, bemanningsleden en de rederijen. Cruise Port Rotterdam heeft een actuele inschatting gedeeld (Bijlage 3) waarbij er 1.243.875 Euro aan bestedingen worden gedaan per schip van een gemiddelde omvang. Naast een indexering ten opzichte van de cijfers uit 2017 schat Cruise Port Rotterdam in dat (1) rederijen meer bestedingen doen bij het afnemen van havendiensten en goederen en (2) passagiers meer bestedingen doen bij een bezoek aan land. Op het moment van schrijven worden de cijfers van Cruise Port Rotterdam onafhankelijk beoordeeld.

De cruisesector investeert in de toekomst en maakt cruiseschepen geschikt voor aansluiting op walstroom, mede aangezet door internationale wet- en regelgeving en zeehavens die investeren in walstroomvoorzieningen en het gebruik hiervan bevorderen. Deze ontwikkeling biedt antwoord op de zorgen van het college en uw raad dat cruiseschepen zorgen voor emissies tijdens het aangemeerd liggen aan de Wilhelminapier. U heeft om deze reden in 2019 met de motie 'Walstroom voor cruiseschepen' (19bb13522) het college opgedragen een walstroomvoorziening te realiseren aan de Wilhelminapier ten behoeve van de aldaar afmerende cruiseschepen. Deze motie is ondersteund door de fracties 50PLUS Rotterdam, CDA, D66, Leefbaar Rotterdam, PvdA en VVD.

Begin 2022 (22bb002575) bent u geïnformeerd over de afspraken die tussen Havenbedrijf Rotterdam (HbR), Cruise Port Rotterdam (CPR) en de gemeente Rotterdam zijn gemaakt om in 2024 een walstroominstallatie in de Cruise Terminal Rotterdam operationeel te hebben. Met het voorliggende voorstel wordt u gevraagd een besluit te nemen over het dekken van een gemeentelijke bijdrage aan de walstroominstallatie uit de verkoopopbrengst Eneco en over het continueren van de zeecruise aan de Wilhelminapier. Hiermee is de Cruise Terminal ook in de toekomst beschikbaar om zeecruisevaart in Rotterdam te ontvangen. Het gebouw met de walstroomvoorziening, de kade en de locatie vormen dan zeker tot 2044 een onlosmakelijk geheel.



Voor college is het van belang dat de leefbaarheid van de Wilhelminapier geborgd blijft, ook in het licht van de continuering van zeecruise en overige ontwikkelingen op de locatie, waaronder nieuwbouw. In onze brief van 8 maart 2022 (22bb1665) hebben wij u geïnformeerd over wat er nodig is voor de aan- en afvoer van passagiers en welke ontwikkelingen het college ziet. College overweegt om deze reden opname van de Wilhelminapier in het verkeerscirculatieplan (VCP) voor de binnenstad en mogelijk ook het laten opstellen van een apart logistiek plan voor de Cruise Terminal.

Historie

Het besluit om zeecruiseschepen te ontvangen is genomen in de tijd dat het Havenbedrijf Rotterdam (HbR) nog onderdeel van de gemeente was. Sindsdien voelen gemeente en HbR zich nauw bij dit dossier betrokken (zie ook 16bb917).

In 2013 heeft uw raad ingestemd met het investeringsvoorstel Cruise Terminal Rotterdam (13GR3314). Met dit voorstel is gekozen voor een groeiscenario. Het zichtbaarder en sterker maken van de relatie haven-stad was een belangrijk argument. Net zoals de positieve bijdrage van zeecruise aan het imago van Rotterdam en de kansen die zeecruise kan bieden voor de lokale en regionale economie.

Eind 2013 (13GR3564) bent u geïnformeerd over de het exploitatiemodel van de cruise (terminal) op hoofdlijnen en over de wijze waarop de Cruise Terminal (investering, huurinkomsten, activiteitenbijdrage) in de begroting wordt verwerkt. Afspraken over de exploitatie en beschikbaarheid van de Cruise Terminal zijn onderdeel van een samenwerkingsovereenkomst tussen gemeente en HbR over het behoud en verdere ontwikkeling van de Rotterdamse zeecruisevaart (december 2013) en het huurcontract tussen de gemeente en Cruise Port Rotterdam B.V. (april 2014). De huurder heeft een huurcontract tot maximaal 2030 (17bb9498) en in 2015 is de gerenoveerde en aangepaste Cruise Terminal gereedgekomen. Hiermee zijn tot circa 2030 hoogwaardige cruisevoorzieningen op de Wilhelminapier beschikbaar.

Onderzoek naar alternatieve locaties

Begin 2016 bent u geïnformeerd over de studie die gemeente en HbR hebben verricht naar de mogelijkheden van de huidige locatie voor de lange termijn en van alternatieve locaties voor een kwalitatief hoogwaardige ontvangst van zeecruiseschepen (16bb917).

Aanleiding hiervoor was de vraag of bij een verdere dóórontwikkeling van de Wilhelminapier én een voortgaande groei van het aantal cruiseschepen, de bestaande huidige voorzieningen aan de Wilhelminakade op lange termijn nog wel voldoende en op een kwalitatief hoogwaardig niveau zijn voor de afhandeling van cruiseschepen en de ontvangst van bezoekende passagiers. College en HbR concludeerden op dat moment dat de huidige locatie, Merwehaven of een combinatie daarvan op lange termijn de beste perspectieven bieden voor de vestiging van een zeecruiseterminal. Maar zij stelden daarbij tevens vast dat een aantal effecten, positief en negatief, van een locatiekeuze nog niet voldoende inzichtelijk waren. Een definitieve locatiekeuze werd daarom niet gemaakt en besloten werd, gelet op de mogelijke omvang en aard van deze effecten, aanvullend onderzoek te verrichten.

Eind 2017 bent u geïnformeerd over de uitkomsten van een vervolgstudie naar toekomstige vestigingslocaties van de zeecruise (17bb9498). College en HbR concludeerden op dat moment dat als er een westelijke stadsbrug komt, alleen de locaties Sluisjesdijk en Merwehaven over blijven. Zo niet dan resteren de Merwehaven en de Wilhelminapier. De Sluisjesdijk is alleen kansrijk in combinatie met een nieuwe westelijke



stadsbrug. Een definitieve locatiekeuze werd wederom niet gemaakt en besloten werd een besluit over de locatiekeuze van de cruiseterminal op een later moment te maken met meer kennis over de westelijke oeververbinding en de toekomstige ontwikkelingen in Merwe-Vierhavens.

Sluisjesdijk

Een westelijke oeververbinding was onderdeel van de preverkenning 'Oeververbindingen regio Rotterdam' en is eind 2018 buiten de scope van een formele MIRT verkenning geplaatst. Hier bent u eind 2018 over geïnformeerd (18bb9981). Een westelijke brug zou tot gevolg hebben dat de Cruise Terminal en de lig- en wachtplaatsen aan de Lloydkade en de Parkkade verplaatst moeten worden naar een locatie westelijk van de brug. Dit is niet meer aan de orde. In de 'Omgevingsvisie Rotterdam' is de aanleg van een westelijke oeververbinding (en daarmee de mogelijkheid op een stadsbrug tussen Charlois en Delfshaven) opgenomen als een ambitie voor ná 2040. Gevolg hiervan is dat de locatie Sluisjesdijk is afgefallen als alternatieve vestigingslocatie voor zeecruise.

Merwehaven

De locatie in de Merwehaven is niet beschikbaar voor een cruiseterminal vanwege een langlopend erfpachtcontract (in principe tot 2050). De locatie valt binnen het deelgebied waarover het Ruimtelijk Raamwerk (19bb16670) om die reden nog geen uitspraken doet en waarover gemeente en havenbedrijf nog geen afspraken hebben gemaakt over het lange termijnperspectief.

Andere locaties

In antwoord op schriftelijke vragen over 'aanmeerlocaties cruiseschepen' (19bb20750) heeft het college u eind 2019 beantwoord geen mogelijkheden te zien voor locaties voor zeecruise op de Tweede Maasvlakte en in Hoek van Holland vanwege restricties door bestaande veiligheidscontouren (MV2) en vanwege het feit dat deze locaties niet aantrekkelijk worden geacht voor de cruisemarkt.

Conclusie

Ons college beschouwt alle studies naar alternatieve vestigingslocaties voor zeecruise in Rotterdam als afgerond. Het onderzoeken van een alternatief voor de huidige locatie (Wilhelminapier) is pas bij een concretisering van een westelijke oeververbinding (ambitie voor ná 2040) of bij verdere verstedelijking van de locatie van Fruit Terminal Rotterdam in Merwe-Vierhavens (doorkijk naar 2050) weer aan de orde.

Investeringsvoorstel Walstroom

Begin 2022 (22bb002575) bent u geïnformeerd over het voornemen van het college om financieel bij te dragen aan een investering in een walstroominstallatie voor zeecruiseschepen in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier. U bent ook geïnformeerd over de noodzaak om bij een investering in een walstroominstallatie ook zekerheid te bieden deze investering te laten renderen door het continueren van zeecruise op deze locatie voor voldoende lange periode. Het huidige huurcontract heeft een looptijd tot maximaal 2030. En het college is voornemens de cruisevoorzieningen op de Wilhelminapier te continueren voor een nog nader vast te stellen periode na het moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie zodat investeringen in de walstroominstallatie terug te verdienen zijn, waarbij het huidige inzicht is dat dit een looptijd is van 20 jaar vanaf moment van operationeel zijn van de installatie. Gemeente, HbR en Cruise Port Rotterdam B.V. (CPR) hebben het streven om de walstroominstallatie eind 2024 operationeel te hebben. De definitieve locatiekeuze voor zeecruise in Rotterdam waar sinds 2015 naar gezocht wordt valt hiermee zeker tot 2044 uit op de



Wilhelminapier. Voor deze locatiekeuze is een investering in een walstroominstallatie randvoorwaardelijk. Zonder walstroom eindigt zeecruise in Rotterdam per 1 januari 2030.

U bent begin 2022 (22bb002575) geïnformeerd over de bijdrage die het college bereid is te leveren aan het realiseren van de walstroominstallatie en dat de commissie aanwending verkoopopbrengst Eneco om advies is gevraagd voor het verstrekken van een bijdrage van maximaal 11,25 mln euro uit de verkoopopbrengst Eneco. De adviescommissie heeft positief geadviseerd. Dit advies maakt het mogelijk voor het college om bijgaand ontwerpbesluit met een definitief investeringsvoorstel voor te leggen.

De bijdrage van de gemeente zal maximaal 11,25 miljoen euro groot zijn en HbR en CPR beogen door middel van andere, niet door Rotterdam te verstrekken, subsidies de andere maximaal 11,25 miljoen euro die nodig is in te leggen. Dit telt op tot de 22,5 miljoen euro die de walstroominstallatie maximaal zal kosten. Hiermee wordt aan de co-financieringseis welke voor de Eneco-middelen geldt voldaan. HbR beschikt over de benodigde expertise, en zal daarom zowel de realisatie als het onderhoud van de walstroominstallatie (laten) uitvoeren. CPR zal zijn walstroomactiviteiten onderbrengen in een dochterbedrijf, Cruise Port Shore Power B.V. (CPSP), de uiteindelijke begunstigde van de subsidie.

Met CPSP worden terugbetaalvoorwaarden afgesproken. De terugbetaling begint na een opstartfase van 5 jaar en vindt plaats in jaarlijkse termijnen, gebaseerd op het aantal cruiseschepen dat in het voorgaande jaar de Wilhelminakade heeft bezocht. Een (deel)terugbetaling vindt plaats wanneer in het voorgaande jaar ten minste 100 schepen de Wilhelminakade hebben bezocht en nadat 1500 cruiseschepen aan de Wilhelminapier zijn aangemeerd geweest is de terugbetaling volledig. De verwachting is dat dit na 20 jaar het geval is.

Toezeggingen, moties en schriftelijke vragen

Op 8 maart 2022 (22bb002575) heeft het college u een voorstel tot afdoening van de toezeggingen 'Zeecruise - Vervoer' (19bb19222) en 'Zeecruise - Walstroom' (19bb19223) en de motie 'Walstroom voor cruiseschepen' (19bb13522) gedaan.

Bij het Tweeminutendebat 'Ligplaats cruiseschepen Wilhelminapier' op 7 juli 2022 zijn de volgende moties aangenomen:

- Motie Logiesbelasting wordt dagbelasting (22bb4946)
- Motie Koester wat je hebt (22bb4950)
- Motie Resultaatverplichting aansluiting op walstroom (100%) (22bb4945)
- Motie Economische impact cruisesector in beeld (22bb495)

Over de voortgang van de uitvoering van de Motie 'Logiesbelasting' wordt dagbelasting (22bb4946) bent u geïnformeerd via een tussenbericht (M2207-2852).

Over de voortgang van de Motie 'Koester wat je hebt' (22bb4950) wordt u geïnformeerd nadat uw raad een besluit heeft genomen over het investeringsvoorstel en daarmee over het bestendigen van de locatie voor de zeecruise op de Wilhelminapier.

De Motie 'Resultaatverplichting aansluiting op walstroom (100%)' (22bb4945) roept het college op om in de voorwaarden voor de subsidieverlening aan Cruise Port Shore Power B.V. op te nemen dat per 1 januari 2027 alle afmerende cruiseschepen op walstroom worden aangesloten, waarbij gedurende verblijf aan de ligplaats de motoren van het schip



worden uitgezet ('generatorverbod') en dat op de honderdprocentseis bij hele specifieke gevallen een uitzondering te kunnen blijven maken in geval van calamiteiten en voor functiebehoud van specifieke kleine systemen, zoals boilers.

De subsidievoorwaarden zijn niet de juiste wijze om het generatorverbod juridisch voor elkaar te krijgen. Het doel van de subsidie is het installeren van een walstroomvoorziening. Voorwaarden voor het gebruik ervan door derden zijn niet doelgebonden en worden daarmee beperkt door het subsidierecht (art 4.38 Awb).

Hoe wel? Via het '*Aanwijzingsbesluit gebieden verbod gebruik generator of een hoofd- of hulpmotor Rotterdam*' worden de locaties waar het generatorverbod geldt vastgesteld. Het vaststellen van de Havenverordening is een gemeentelijke bevoegdheid. De Divisie Havenmeester is bevoegd om te handhaven op de Havenverordening en past het Aanwijsbesluit aan waar nodig. Op dit moment geldt het generatorverbod alleen voor de binnenvaart.

Om een generatorverbod in het algemeen mogelijk te maken voor de zeescheepvaart (waar ook de zeecruise onder valt) zal de gemeenteraad worden voorgelegd om per januari 2023 artikel 4.2 in de Havenverordening het woord 'binnenschip' te vervangen voor 'schip'. Vanaf dat moment kunnen ook ligplaatsen voor niet-binnenvaartschepen worden benoemd in het Aanwijsbesluit. De ligplaats voor de Cruise aan de Wilhelminapier zal dan per 1 januari 2027 worden opgenomen in het Aanwijsbesluit als locatie waar het generatorverbod geldt.

Hiermee stellen wij u voor deze motie als afgedaan te beschouwen.

De Motie 'Economische impact cruisesector in beeld' (22bb495) roept het college op om alle recente rapporten en cijfers over economische impact en werkgelegenheid van de cruise sector te bundelen en dit terug te koppelen aan de raad. Het college gaat ervan uit dat het u te doen is om rapporten en cijfers m.b.t. de zeecruiseactiviteiten in Rotterdam. Het meest recente onderzoek mede in opdracht van de gemeente Rotterdam is het onderzoek 'De Zeecruise en Rotterdam' van november 2018. Dit onderzoek is op 17 juli 2019 geagendeerd geweest in uw commissie Energietransitie, Duurzaamheid, Economie en Mobiliteit (17bb9498, zie ook Bijlage 1). Bij dit onderzoek hoort ook een bijlage met de titel 'Cruise en Economie' (zie Bijlage 2).

Een economische effectbeoordeling die niet in opdracht van de gemeente Rotterdam is uitgevoerd, maar wel in het bezit is van de gemeente Rotterdam is het document 'Voorbeeldberekening(en) bruto/bruto opbrengst cruiseschip' van Cruise Port Rotterdam (zie Bijlage 3). Volledigheidshalve deel ik dit document met instemming van CPR met uw Raad, met daarbij de noot dat onafhankelijke verificatie van de cijfers op het moment van schrijven nog gaande is. Indien blijkt dat de cijfers zijn gewijzigd na verificatie, dan zal ik uw Raad hierover informeren.

Hiermee stellen wij u voor deze motie als afgedaan te beschouwen.

Financiële en juridische consequenties/aspecten:

De bijdrage van de gemeente aan de investering in de walstroominstallatie is maximaal 11,25 miljoen euro en wordt gedekt uit de verkoopopbrengst Eneco, met in achtneming van het advies van de Adviescommissie Aanwending Verkoopopbrengst Eneco. De



bijdrage is maximaal 50% van de investering in de walstroominstallatie en wordt onder terugbetaalvoorwaarden verstrekt. Het college is voornemens de huurovereenkomst van de Cruise Terminal te verlengen voor een nog nader vast te stellen periode na het moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie waarbij het huidige inzicht is dat dit een looptijd is van 20 jaar vanaf moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie.

Het bijbehorende ontwerpbesluit bieden wij u hierbij ter vaststelling aan.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

V.J.M. Roozen

De burgemeester,

A. Aboutaleb

Bijlage(n):

Bijlage 1. De zeecruise en Rotterdam (2017)

Bijlage 2. Zeecruise Lange Termijn Fase 2, Cruise en Economie (2018)

Bijlage 3. Voorbeeldberekening(en) opbrengst cruiseschip



Ontwerpbesluit

De Raad van de gemeente Rotterdam,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 november 2022

gelet op het Coalitieakkoord 'Een Stad', de Walstroomstrategie Rotterdamse Haven en de overwegingen zoals opgenomen in het voorstel tot afdoening van de motie 'Walstroom voor cruiseschepen' (19bb13522), de motie 'Resultaatverplichting aansluiting op walstroom (100%)' (22bb4945), de motie 'Economische impact cruisesector in beeld' (22bb495) en de toezeggingen 'Zeecruise - Vervoer' (19bb19222) en 'Zeecruise - Walstroom' (19bb19223);

besluit:

1. in te stemmen met de dekking van een bijdrage van maximaal € 11,25 mln aan een walstroominstallatie in de Cruise Terminal op de Wilhelminapier vanuit de verkoopopbrengst Eneco, met in achtneming van het advies van de Adviescommissie Aanwending Verkoopopbrengst Eneco en hier de voorwaarde aan te verbinden dat na vijf jaar de mogelijkheden voor sneller of geheel terugbetalen, waaronder de mogelijkheid van herfinanciering, onderzocht worden; en
2. in te stemmen met het continueren van de zeecruise aan de Wilhelminapier voor een voldoende lange periode zodat de bijdrage van de gemeente in de investering in de walstroominstallatie terug te verdienen is, waarbij het huidige inzicht is dat dit een looptijd is van 20 jaar vanaf moment van operationeel zijn van de walstroominstallatie in 2024.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van

De griffier,

De voorzitter,